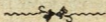

Poglavje I., II. in III.

Vesela igra v enem dejanji.

Česki spisal G. Pfleger-Moravský,

poslovenil

J. Mohorčič.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V LJUBLJANI.

Natisnola Rozalija Eger.

1870.

O s o b e :

Kolinski, svetovalec.

Vladimir, njegov sin.

Vidimov, graščak.

Libinska, mlada vdova.

Julija Podmanska, hči po častniku.

Marta, njena strežnica.

Jakob, sluga pri Kolinskih.

Vrši se v glavnem mestu.

V LUBLJANI

Knjižnica Borštnikova

1878

Zaprta elegantna soba. Zadaj duri, poleg njih na vsaki strani mala elegantna miza. Pri levih kulisah duri do Vladimirovih sob, pri desnih kulisah duri do sob Kolinškega. Spredaj na levo elegantna miza, na njej album in krasno vezane knjige, poleg nje sofa. Na desno elegantna mizica s fauteuiljem. Na mizici raznovrstni spisi, na desno prav spredaj okno z dragocenimi zastori.

PRVI PRIZOR.

Jakob (prisopiha skozi duri na desni, drži belo žepno ruto v roki).

Svetnice v nebesih! To je roj, da se Bog usmili! V glavi se mi vrti! Še nekoliko takih dni, in jaz sem mučenik lastnega razuma! (Otira si z ruto čelo.) Znorel bom!

Kolinski (za sceno). Jakob!

Jakob. Me že zopet kliče! Zdaj me je poslal, da bi pogledal, je li že zapreženo, pa se moram zopet vrniti. Po tem moram teči v hotél in naznani, da bode ženitovanjska pojedina ob šestih. Po tem moram teči sè šopkom h gospé Libinski, moram naročiti barokarja ob tri četrť na tri, od tam moram hiteti k notarju, da bode krst ob pol petih — ne, krst še ne bo, poroka bo —

Kolinski (za sceno). Jakob!

Jakob. Tu ga imamo! Zopet kliče! (Hiti k durim zadaj, naglo odpre, pokuka na levo ven, in zopet naglo zapre.) Hvala Bogu, je že zapreženo! (Hiti k durim na desno.) Kaj zapovedate? (Duri se odpró, Kolinski vstopi nejevoljen.)

DRUGI PRIZOR.

Kolinski. Jakob.

Kolinski (elegantno opravljen, oblači si rokavice). Povedal sem ti vendar, da bi vse pripravil — spalno suknjo —

Jakob. Pa v spalni suknji menda vendar ne pojdete, milostljivi gospod —

Kolinski. Spalno suknjo si vrgel čez moj novi frak, na frak nijsi pripel zatega križa; jaz hočem imeti pri svatbi križ —

Jakob (na stran). Po svatbi ga bo vsaj zaslužil!

Kolinski. Tu na suknji imam perje, tu (pokazuje na klobuk) si klobuk potlačil, rokavice mi nijsi na pol obrnil, zmečkal si mi beli telovnik, in kam pa si djal belo zavratnico?

Jakob (v zadregi). Belo zavratnico? (Praši Kolinskemu z ruto perje od suknje.) Kakšno belo zavratnico, milostljivi gospod?

Kolinski (išče ruto v žepu pri suknji). Rute mi tudi nijsi djāl v pravi žep! (Iz vleče iz levega žepa belo zavratnico.)

Jakob (na stran, vstrašen). Za Boga! To sem pa zadel!

Kolinski (ogleduje zmečkano zavratnico). Jakob, ti si pravo motovilo! (Vrže mu zavratnico.)

Jakob. Prosim vas, milostivi gospod, jaz ne vem, jaz je nijsem tjekaj djāl, mogel bi na to priseči!

Kolinski (nepotrpežljivo). Idi mi po ruto, ter mi dobodi novo zavratnico, in zapri mi duri sobe z druge strani; odprto je!

Jakob. Ti moj mili Bog, kam sem le ruto djāl? (Otira si z ruto čelo kakor prej.)

Kolinski. Saj jo imaš v roki!

Jakob (zmešan). Ne vem že, kaj delam!

Kolinski. Daj klobuk sem! (Jakob mu poda klobuk.) Brž po ruto! (Posadi klobuk, ki mu čez ušesa pade; zlostno.) Za vse vrage, zdaj imam pa tega že dosti!

Jakob. Za božjo voljo, dal sem mu lastni klobuk, a ta mu je malo prevelik; jaz se več ne poznam! (Odhiti na desno.)

TRETJI PRIZOR.

Kolinski (sam).

Kolinski (gledaje za Jakobom). To se lepo začenja! Ta človek še znori zaradi tega! — No, zato sem pa jaz tako miren in pokojen, mogel bi reči, srečen! Dolgo sem premišljeval o tej svatbi, da je konečno dobra misel zmogla. Nijsem sicer več mlad, pa ko pomislim na svojo nevesto — Ta svatba dela pravo senzacijo! Zala, mlada gospa, zraven še bogata — no, moja graščina pri Pardubicah — kakor pravim, čutim se tako lahkega, tako čvrstega — kakor devetnajstleten mladenič, da si ravno imam že petindvajsetletnega sina! — Ah da, ta moj sin! — Ta Vladimir! — Oh! nečem misliti danes na to.

ČETRTI PRIZOR.

Jakob (vstopi z desne strani, ter prinese belo ruto in dva črna klobuka). **Kolinski.**

Jakob (spehan in vtrujen). Tu sem, milostivi gospod. Prinesem raje vse na enkrat, da bi se ne zmešal. Kar nič več ne vidim, mrači se mi. — Duri sem zaprl, ter djal ključ v žep.

Kolinski (vzame ruto in svoj klobuk). Idi k vsem vragom! (Posadi klobuk na glavo.)

Jakob. Tekoj, milostivi gospod, tekoj pojdem! Pa prej moram še opraviti, da stari gospod prosi mladega gospoda, ne, zdaj sem to zmešal — da mladi gospod —

Kolinski (nepotrpežljivo). Kaj hoče? Nijmam časa!

Jakob. Vpil mi je z vrta, da bi naznanil milostivemu gospodu, da želi z vami govoriti.

Kolinski. Reci mu, da nijmam časa. Zdaj pa pojdi!

Jakob. Da, že grem; najprej k barokarju, da prinese tekoj ženitovanjsko pismo, potem k notarju, da pride ob tri četrt na tri — potem — da bi le tega ne zmešal! (Posadi v raztrešenosti klobuk na glavo in odide seštevaje na prste.)

Kolinski (si še toaleta popravlja). No, zdaj sem gotov! (Gleda za Jakobom in se zasmеja.) Jakob je glavo zgubil! No se ve da, zanj nastaja čuden položaj! (Hoče oditi. V tem trenutku se vrata odpró, Vladimir vstopi.)

PETI PRIZOR.**Vladimir. Jakob. Kolinski.**

Vladimir (elegantno opravljen). Prosim, oče, za en trenotek!

Jakob (se brž obrne). Saj sem vendar rekel, da milostivi gospod nijma časa.

Kolinski (razdražen). Si še tukaj? In kaj ta klobuk? Kakšna manira je to?

Jakob. Saj sem vam dal že oba klobuka! (Na stran, jezno.) Stari gospod je danes kaj siten!

Vladimir (pristopi k Jakobu, na stran). Oglasi se pri gospodični Podmanski, in reci ji, da se to danes odloči!

Jakob. Vse opravim! Samo da bi tega ne zmešal. (Na stran.) Rajši pripeljem gospodično semkaj! Naj si to sami povedó! (Odide skozi duri zadaj.)

ŠESTI PRIZOR.**Vladimir. Kolinski.**

Vladimir (stopi naprej). Odpustite, oče, da si ravno ste na odhodu —

Kolinski. Da, kakor vidiš; prosim te, ne zadržuj me!

Vladimir. Žal mi je, oče — vendar —

Kolinski. Prosim te, sin, že v drugič!

Župnik me že čaka —

Vladimir. Nikakor ne, oče, zame nij ugodnejega trenutka! Da, zdaj, ko se vam dozdevna sreča nasproti smehlja, hočem še enkrat poskusiti, da zadobim vaše dovoljenje k svojej sreči!

Kolinski (nepotrpežljivo). Domišljujem si — kaj mi hočeš — jaz — ti poznaš moja načela —

Vladimir. Oče, vi se hočete zopet oženiti, vi hočete zopet uživati domači blagor, ki vam je dolga leta cvetel, ko je moja mati —

Kolinski (jezno). Sin, ne dotikaj se današnjega dné na tako nepreviden način!

Vladimir. Nečem vas s tem žaliti — pa dovolite, da tudi vaš sin —

Kolinski. Ne more biti — dekle je ubogih starišev.

Vladimir. In drugih razlogov nijmate? Nij li na duhu in srcu bogatejša od kake kraljice? Vi veste, kako gorí moje srce zanjo!

Kolinski. To me nič ne briga! Ti potrebuješ damo za salon, ki bi z vso častjo reprezentovala našo hišo. Ali tako? Da je bil njen oče častnik, da je padel v boji?

Vladimir. Nijsem mislil, oče, da ste tako malo plemenit!

Kolinski. Sin, prosim te, ne podučuj me!

Ti poznaš mojo voljo; hočeš li proti njej ravnati — stori, kar se ti ljubi!

Vladimir. Oče, vi me prisilite k najhujšemu!

Kolinski. Take fraze me k ničemu ne nagnejo. (Hoče oditi.) Ne zadržuj me dalje —

Vladimir. Jaz vas ne pustim, oče, dokler od vas ne slišim ljubeznjive besede, ravno današnji dan —

Kolinski. Ne zadržuj me! Jaz imam druge skrbi!

Vladimir (jezno). Se ve da, se ve da; kot ženin, plavajoč v sreči, nijmate posluha za sina zavoljo svoje neveste!

Kolinski (jezno). To te nič ne skrbi! (Teko po salonu.) Jaz smem v tej zadevi storiti, kar koli hočem, jaz si ne dam predpisovati od svojega otroka —

Vladimir. Dobro, oče, da bi vam le žal ne bilo koraka, pri katerem se celó sè svojim lastnim otrokom nijste posvetovali, pri koraku, nad katerim ves svet z ramami zmiguje.

Kolinski. Za vse zelence, ponehaj, ako nečeš, da bi v sebi zatajil popolnem očeta! (V največji razdraženosti.) No dobro! Stori, kar hočeš, pa pri meni se ne oglašaj! (Zbere pisma z mize in pomečka vse v žep svoje suknje.) Jaz te ne držim! Jaz te ne držim! (Odhiti skozi duri zadaj.)

SEDMI PRIZOR.**Vladimir** (sam).

Tega zares nijsem pričakoval! Da more ljubezen mojega očeta tako zaslepiti! — Zavaljo Libinske, ki le iz koketnosti mojemu očetu roko podaja, ki se če v drugič močiti, da bi zamogla tem bolj neprisiljeno v družbinskem svetu občevati. — To je strašno! — Ko bi le pot poznal, po katerem bi svojega očeta prisilil na privoljenje — Tudi ta pot me je nada goljufala! Uboga Julija! — Ona me tako goreče ljubi, ter je ljubosumna za vsako besedo, za vsaki pogled. — Upal sem, da ji prinesem boljšo novico! — (Hoče oditi skozi duri zašepetati, med tem se odpró, ter vstopi Vidimov.)

OSMI PRIZOR.**Vladimir. Vidimov.**

Vladimir (zre na Vidimova, prebudi se iz misli, ter mu z odprtim naročjem nasproti hiti). **Vidimov!**

Vidimov (z odprtim naročjem). **Vladimir!**

Vladimir. Prijatelj!

Vidimov. Brate! (Se objemata.)

Vladimir. Kako si prišel semkaj?

Vidimov. Po najsrečnejši naključbi, prijatelj; ne, tako ne smem reči — kajti smrt bogatega strijca — (Odloži klobuk na malo mizico pri durih.)

Vladimir. Brat tvojega očeta?

Vidimov. Da, nij imel otrok, zato pa lepo premoženje. Na enkrat sem bogatin, in potujem na svojo podedovano graščino. Ob enem iščem neveste, ter sem se ostavil v glavnem mestu. Prvi, ktereга sem hotel obiskati, si ti!

Vladimir. Bodi tisučkrat pozdravljen! (Vrže se mu še enkrat v naročje.)

Vidimov. Ti si nekako elegičen. Kaj pa ti manjka?

Vladimir. Ne govori dalje, prijatelj!

Vidimov. Kako to?! Za res?

Vladimir. Zakaj bi ti tajil! Neizmerno sem nesrečen!

Vidimov. In zakaj? Mlad si! Živiš sicer prijetno —

Vladimir. Svatbo imamo v hiši!

Vidimov. Svatbo? Ti se ženiš? Zdaj se ve da umejem tvojo žalost!

Vladimir. Ne šali se, prijatelj! Moj oče —

Vidimov. Je proti temu? Ne ženi se tedaj, on že ve, zakaj to zabranjuje!

Vladimir. Nikakor ne, moj oče ima svatbo!

Vidimov (plašno). Prosim te, prijatelj, omedlujem! (Vrže se v fauteuil pri pisalnej mizici nasproti

Vladimira.) Ti moj prvi minister v nebesih! Svet zgublja razum! Odpusti mi prijatelj! Pa historija človečanstva začena hoditi po glavi!

Vladimir. To nij vse!

Vidimov. Mislim, da je že to dosti! Prosim te, prijatelj, je li mlada? Brez dvombe! Sicer tega star vdovec ne stori!

Vladimir. Prav imaš! Mlada vdova —

Vidimov. Potem se pa ta dva človeka dobro vkup vjemata! On si želi z vdovo pridobiti nebeško kraljestvo! No, in ti si prost?

Vladimir. Se ve da, pa —

Vidimov. Pa? To je toliko kakor: zaljubljen sem, pa mi oče brani?

Vladimir. Uganil si!

Vidimov. Oče, ki se ženi, brani v ljubezni svojemu otroku! To je krutnež, to je Herodež, to je Neron, to je Muravjev!

Vladimir. Sprl sem se z očetom; zapustiti hočem hišo, grem v vojake!

Vidimov. Počakaj malo, saj je vseobčna brambovna dolžnost, vzamejo te brez tega.

Vladimir. Ti se šališ! Ti gotovo nijsi ljubil —

Vidimov (s komično važnostjo). Pobič, to je hudo poglavje! Tega se ne dotikaj, sicer bi ti mogel povedati historijo, kako zamore človek v kakej igri priti na oder!

Vladimir. Nu!

Vidimov. Hočem ponehati ljubiti, hočem se vreči v naročje vseobčne reakcije.

Vladimir. Srečni človek!

Vidimov. Vzemi me za izgled! Z ljubeznijo žensk je kakor s prejšnjim državnim zborom — kmalu je širji, kmalu ožji, najhuje pa je, ko nastane dualizem. Jaz za vse to prav nič ne maram! Kar se pa tiče tvojega očeta, kateri hoče vzeti mlado vdovo — to je še le prava nesreča! — Želel bi mu vse načrtati z najbolj črnimi barvami, gotovo bi zgubil vso voljo —

Vladimir. Ko bi to dokazal —

Vidimov. Tako? Prijatelj! Meni je prišlo nekaj na um! Tako se znebiš svoje mačehe, in se dokoplješ do svoje ljubice!

Vladimir (živo). Zlati moj Vidimov, kako bi to izpeljal?

Vidimov. Zaljubi se navidezno v svojo mačehe — ali jo pa skušaj pridobiti, da bi prigovarjala tvojemu brezčutnemu očetu — ona ga gotovo na to primora — za to sem ti porok sè svojim življenjem!

Vladimir. Prijatelj, ko bi to mogel —

Vidimov. Ubogaj svet skušenega moža!

Kolinski (za sceno). Da, lahko uprežeš!

Vladimir. Ah! moj oče!

DEVETI PRIZOR.

Kolinski. Prejšnja.

Kolinski (naglo vstopi). To je bila grenka ekspedicija! Jaz, jaz k izpraševanju! Moral bi neki z Libinsko hoditi k izpraševanju, kakor vsak drug ženin! Mislil sem, da mi od jeze glava počí! (Zagleda Vidimova.)

Vidimov (se prikloni).

Kolinski (se prikloni). I ti moj Bog! Se li ne motim? Gospod Vidimov! Kaj dela vaš gospod strije, moj stari prijatelj?

Vidimov. Zelo dobro delo je storil, gospod Kolinski! Napravil me je za svojega dediča!

Kolinski. Ah! Moja kondolencija, gospod, moja kondolencija. (Podaja mu roko.)

Vidimov (s komično važnostjo). Hvala, gospod, blagovolite sprejeti tudi mojo kondolencijo! Ravno sem zvedel, da se hočete zopet oženiti!

Kolinski. Gospod! (Na stran.) Drugi mi gratulirajo! (V zadregi se vsede v fauteuil pri desnej mizici.) Blagovolite odpustiti, gospod Vidimov, sem utrujen! Nij li drago? (Pokazuje na sofo pri mizi na levo.)

Vladimir (stoji na levi strani bolj zadaj). Oče se vede, kakor da bi me tu ne bilo.

Vidimov (sede na sofo pri mizi na levo). Odpustite, gospod svetovalec, da sem prišel v tako

nenavadnem času! Nijsem slutil, da pridem k va-
šej svatbi!

Kolinski (na stran). Vedno me zbada! (Na
glas.) Da, odločil sem se za to po dolgem pre-
mišljevanju. — In kaj vi?

Vidimov. Jaz sem vse to že prebil!

Kolinski. Tedaj ste oženjeni?

Vidimov. Nikakor ne! Trikrat sem napadal,
trikrat sem našel svoj Kraljevi Gradec! Najprej
sem se zaljubil v mlado dekle! Vedno jo še vidim
pred seboj! Ti črni kodrasti lasje, to krasno za-
peljivo oko — to ljubeznjivo jamico v licu! Ven-
dar kaj je vse to! — Premožnja nij imela, in
tako —

Vladimir (na stran). Kakor moja Julija!

Vidimov. Ko je bilo vse v najboljem eve-
tu, prišla je vojska, oče njen je moral v boj —
kajti bila je hči častnika —

Vladimir (se strese). Kaj?

Vidimov (nadaljuje). Oče njen je padel. —
Dekle je zginilo — odšla je neki semkaj v glavno
mesto — in jaz je nijsem več videl! To je prvo
poglavje mojega življenja!

Vladimir (na stran). Prav kakor da bi to bila
moja Julija! In vendarle to nij mogoče!

Vidimov. Drugo poglavje se začinja lansko
leto na balu. Bila je to takrat mlada vdova, vdova
po vojaškem komisarju —

Kolinski (se strese). Po vojaškem komisarju?

Vidimov. Da, gospod svètnik, vdova, mlada in bogata, v katero sem se za umreti zaljubil! Njen mož, skoraj dve leti mlajši od vas, gospod svètnik, bil je postaran, vendar je imel premoženje; ljudje so mi pravili, da ga je za to vzela, ker je bil star. Kaj jaz vem? Umr! je, ona je postala vdova, jaz sem jo zagledal na balu in — odložil orožje! Moram reči, da je najino znanje postajalo vsaki dan zaupneje! Toda jaz nissem imel nič premoženja, nissem hotel biti odvisen od svoje so-proge — vdova je zginila, in se podala neki sem-kaj v glavno mesto. — Mogoče, da se tu omoži s kom drugim! To je konec družega poglavja.

Kolinski (poskoči). Vi pravite, da je bila vdova po vojaškem komisarju?

Vidimov. Tako je! Ene nissem mogel vzeti, ker nij imela premoženja, druge pa za to ne, ker je imela premoženje! Zdaj imam premoženje, zdaj bi mogel obe vzeti.

Kolinski. Vise šalite! (Nemiren.) In vi ste imeli s to vdovo zaupno znanje?

Vidimov. Se ve da, se ve da, gospod svetovalec! Kakor sem slišal, hočete tudi vi mlado vdovo vzeti. Prosim vas, pazite, da bi ne dala svojemu srcu federativne oprave!

Vladimir (na stran). To je čudna pripovedka!

Vidimov. Name tudi ta nesrečna ljubezen nij storila nobenega vtisa! Kakor vidite, sem živ, ter sem se v tretjič zaljubil! Toda to poglavje se

začenja žalostno! Kajti dekle, o katerem govorim, zmešalo mi je razum popolnem! In pomislite, videl sem jo samo enkrat, pa imam za vselej zadosti! Ko sem šel predvčeraj z doma, da bi si ogledal svojo podedovano graščino, pripeljem se na trg v Petrovcih. Pri pošti zagledam kočijo. Ko se peljem okoli, skoči lična dama na voz, jaz vidim obličje, malo ročico in levo nožico. — Ta njena leva nožica me je omamila! — Komaj se ozrem — pa nij bilo dekleta več! V svojem obupu vpijem nad kočijaža, kam se peljejo: „V glavno mesto“! je odgovoril! To me je na pol usmrtilo. Nijsem utegnil za njo, imel sem opraviti pri sodniji, in gospod okrajni glavar me je že čakal! Moja deklica s to čarobno nožico je proč! O strašna osoda me preganja! Od tega časa je nijsem več videl. Tu imate III. poglavje mojega življenja! Zdaj sem pri IV. poglavji. Kaj bode to obsezalo, to sam Bog ljubezni vé!

Kolinski (nemiren). Vi živite veselo življenje, gospod Vidimov! Kar se te vdove tiče —

Vidimov (vstane, ter gre v sredino). Dekle ali vdova, to je vse eno. — Obe bi vzel, in ko bi tretjo našel — saj je ena lepša od druge! — Uživaj svoje življenje, pravi nek grški filozof, pa pazi, da — (Zastane in gleda začuden skozi okno.) Grom! — (Naglo priskoči.) Ne motim se. — Večni Bog! To je ona!

Vladimir }
Kolinski } (ob enem). To je ona! (Hitita k oknu.)

Vidimov. Odpustite, gospod svètnik; odpusti prijatelj! Jaz moram za njo!

Vladimir }
Kolinski } (ob enem). Kdo je to?

Vidimov (poprime klobuk). Moje III. poglavje!
(Hitro odide skozi duri zadaj.)

DESETI PRIZOR.

Kolinski. Vladimir.

Kolinski (se oddahne). Njegovo III. poglavje.

Vladimir (se oddahne). III. poglavje.

Kolinski (gleda skozi okno). To je tedaj óna neznana! — Je že doli! On se drvi za njo! Ona seda v voz! On se ozira po drugem vozu! Blizu nij nobenega. — On teče za njenim vozom. — (Zopet se oddahne.) Da le to nij ta vdova! Vrag vé, kaj je to! Meni je ta njegova pripovedka šinila v glavo. Ona je tudi vdova po komisarju. Ne, to ne more biti! Vse moram pustiti, k njej moram, gotovost moram imeti. (Vzame klobuk, ter odhiti skozi zadnje duri).

EDNAJSTI PRIZOR.

Vladimir (sam; je hodil med tem zelo nevzmirjen po salonu)

Ne morem se umiriti. Čutil sem vdarec od glave do pete. Ne — tega ne morem verjeti. In vendar mi ta misel ne daje miru! Se ve da. Julija je prišla še le letos semkaj v glavno mesto! Ne, ne, to ne more biti! In ta pripovedka z óno vdovo? Očeta je tako pogrela, kakor to prokleta I. poglavje mene! Ah! Kaj mi je do vseh pripovedk; ko bi le svoj cilj dosegel! V tem ima Vidimov prav. Skušal bom, da si naklonim mačeho, poslužil se bom zvijače, ker nijmam nobenega družega orožja pri rokah!

DVANAJSTI PRIZOR.

Libinska. Vladimir.

Libinska (v zelo elegantni toileti; na stran). Ah! Moj prihodnji sin! Ta mi je neizmerno na poti v hiši! Ta njegova zaljubljena spletko mi je jako ugodna. Moram se potruditi, da ga iz hiše spravim! (Na glas.) Dober dan, Vladimir! Tako zamišljen?

Vladimir (se obrne; pozdravi). Dober dan, gospa Libinska! (Na stran.) Ta mi je prišla ugodno!

Libinska. Grem okoli; nijsem se mogla zdržati, hotela sem videti, kaj počne moj ljubeznjivi ženin!

Vladimir. Ravnokar je zapustil hišo! Če se ne motim, odhitel je k vam!

Libinska. To mi je žal, počakam, da se vrne. In kaj vi, Vladimir, tako nejevoljen! Ne delajte mi očitaniij, s to svojo žalostjo — vsaj danes —

Vladimir. Ne mislite, da je današnji dan uzrok moje žalosti.

Libinska. No, tedaj pokažite svetu vesel obraz, s tem si pridobite hvalo svoje mačehe!

Vladimir (na stran). Priložnost se mi ponuja! (Na glas.) Oh! Mila gospa Libinska, ko bi si s tem pridobil vašo hvalo — hotel bi biti razuzdano vesel — pa — skregal sem se sè svojim očetom —

Libinska. Morem si misliti. — Opazovala sem to že dolgo, pa —

Vladimir. Oh! Se ve da, čutim to, da ne zlomim očetove volje. Nasproti njegovej jezi, nasproti njegovej trdovratnosti sem brez pomoči, brez vse podpore!

Libinska. Ne mislite, da ste po polnem brez pomoči! Mogoče, da imate zaveznika, kterega še še ne nadejate, tajnega zaveznika, ki vam želi srečo.

Vladimir (nekoliko osupnen). Meni srečo? (Na stran.) Kaj to pomenja?

Libinska. Pravim vam, da vam želi srečo!

Vladimir. Menda bodo tudi njegove pri-
zadeve brezvspešne. Jaz vsaj poznam osobo, ki bi
mi bila najboljša besednica.

Libinska. Ah! Najboljša? (Naglo.) In kdo je
to?

Vladimir. To ste vi!

Libinska (osupnena). Jaz? Vaša mačeha? Vam
smem li reči, kdo je óni vaš tajni zaveznik?

Vladimir. Prosim vas za to.

Libinska. Óni tajni zaveznik sem jaz! (Se
vsede na sofo na levo.)

Vladimir. Tedaj naju oba ena želja spodbuja?

Libinska. In to mi je porok, da se posreči!
Mislim si, ker sem jaz srečna, zakaj bi morala
videti okoli sebe žalostna obličja? Toda, Vladimir,
bala sem se — brez vaše vednosti — čakala sem,
da sami —

Vladimir. In zakaj?

Libinska (z namenom, in kakor da bi opazovala,
kaj bode Vladimir počel). Za voljo ljudi! (Na stran.)
Zdaj je najboljši trenotek!

Vladimir. Za voljo ljudi?

Libinska. Da, prijatelj! Nečem, da bi kdo
zvedel, da jaz prigovarjam vašemu očetu, da bi v
zvezo privolil, ki mu je tako protivna; utegnilo bi
se videti, da to storim iz posebnih razlogov.

Vladimir. Jaz vas ne umejem!

Libinska. Da bi vas iz hiše spravila, da
bi vas v dedšini skratila!

Vladimir. Na to še celo mislil nijsem!
Kaj me brigajo besede tujih ljudi!

Libinska (na stran). Preveč je zaslepljen od ljubezni, ne razvidi mojih naklepov! (Na glas.) Kaj res ne marate zanje?

Vladimir. Ne maram.

Libinska. Pajaz moram zanje marati. Saj morate sami priznati, da bi zgubila stem na svojem glasu!

Vladimir. Tedaj prav za prav meni nečete kot tajni zaveznik pomagati?

Libinska. Storim to pod enim pogojem, da nikomur ne zinite besedice o najinej pogodbi!

Vladimir. Kakor želite!

Libinska (koketno). In vi ljubite Julijo Podmansko?

Vladimir (pristopi brž k Libinski, in se vsede k nji na sofo; goreče). Bolj kakor svoje življenje.

Libinska. Ona je krasna, je mikavna?

Vladimir (z navdušenjem). Kakor pomladanski dan!

Libinska (podaja mu roko, ktero naglo poprime). Obetam vam, da postane vaša soproga!

Vladimir (na stran). Zdaj izpustim zadnjo svojo pušico! (Poljubi je roko.) Milostiva gospa, sprejmite od mene najprisrčnejšo zahvalo. — Ta poljub naj vam bode porok, da ne pozabim nikdar tega trenutka! (Pri teh besedah se odpró duri zadaj, Julija se prikaže, za njo Marta; pred obema vstopi Jakob.)

ŠTIRNAJSTI PRIZOR.

Vladimir (sklonjen k Libinski na sofi; zadaj) **Julija. Marta.**

Jakob (ki nese velik šopek v elegantnem držalu).

Julija (zagleda Vladimira, vsa prestrašena in komaj dihajoča). Večni Bog, kaj je tu govoril?

Marta (pogleda pred se). O križani moj Bog!

Jakob (spusti šopek, tleskne ob roke). No, to je blagoslov na dan svatbe! Jaz se ves tresem!

Vladimir (se brž obrne, teče k Juliji v največji zadregi). **Julija!**

Libinska (nekoliko v zadregi, se igra z pahalico, na stran). To bode neprijeten nastop! Pa kar sem želela, to sem dosegla!

Julija (se zavé, ter odganja Vladimira). Ne dotaknite se me, gospod!

Vladimir (v največji zadregi). Ali **Julija!**

Julija. Jaz nečem od vas nobenega izgovora! Prišla sem, da bi iz vaših ust zvedela, kako se je moja osoda odločila! Najkrasnejše nade so me semkaj spremljevale — in ta strašna prevara! O to je preveč! Vi, ki ste mi obetali zvestobo in zakon, vi med tem — jaz tega ne prebódem! (Se joče.)

Vladimir. **Julija**, pomiri se, to je zmota —

Julija. Zmota? Mislite gospod, da me je ljubezen tako oslepila, da ne vem kaj vidim in slišim? O sramota vam!

Jakob (pobere šopek in se približuje Libinski, ki se pri mizi v zadregi s knjigami igra). Milostiva gospa! (S komičnim strahom.) Ta svatbeni šopek imam od-dati od gospoda Kolinskega, toda starejega! (Na stran.) Saj me ne sliši!

Vladimir (Juliji). Spametuj se! — Ko bi vedela, kakšen namen ima to —

Julija (vedno bolj razdražena). Ta namen brez dvombe, kakor takrat, ko si pred menoj klečal, ter mi zvestobo prisezal! Saj so me tvoja lažnjiva usta stokrat mamila s prisegami, da na ta trenotek nikdar ne pozabiš!

Jakob (kakor prej). Milostivi gospod, ta svatbeni buket! (Na stran.) Jaz tega ne izdržim! (Otira si z rokavom čelo.) Fu! tu je gorko, da bi se skoraj zadušil!

Libinska (vstane, ter se pripravlja k odhodu; na stran). Ko bi vsaj proč mogla!

Julija (stopi naprej nasproti Libinski). Ostanite, milostiva gospa! Ostanite, vi, ki na dan poroke —

Libinska. Gospodična, pomirite se, prosim!

Julija. Da, to moram! Se ve da, s tako hladno krvjo jaz ne ljubim, kakor vi.

Vladimir (se vstopi med nji). Julija, prosim te, poslušaj! —

Julija. Proč, izpred oči!

Vladimir. Tu je šlo —

Julija. Govori, za kaj je šlo?

Vladimir. Pozneje ti vse razložim, vse, če

gospa Libinska v to privoli. — (Na stran.) Jaz ne vem, kaj govorim.

Julija. Če ona privoli, gospa Libinska! Ah da, moralo bi to ostati tajnost, je li res? Gospa Libinska, ki danes popelje očeta kot ženina pred oltar, hotela se je prej sè svojim sinom posvetovati —

Libinska } (ob enem). Gospodična!
Vladimir } Julija!

Julija (z jokom). O ne dam se prevpiti! Poznam to vašo skrivnost! Dobro, da vem, koga sem ljubila! Hočem te pozabiti! Vam pa, košata nevesta, vošim srečo k vašej novej ljubezni!

Libinska (ki je v največjem nemiru poslušala, razjarjena). Gospodična, vidim, da vas je vsa zavest zapustila! Nij mi tega treba, da bi morala prenašati surova razžalenja besnega dekleta! (Urno vstane, ter odhiti skozi durizadaj.)

Vladimir (hiti za njo). Milostiva gospa! Odpustite! — Vse je proč! To je naša nesreča!

Julija (se zgrudi na sofo in joče). Nesreča!? Nad teboj se ne bo razsrdila, ti ljubi, sladki njen cukrček! Jaz te nečem več videti! (Naglo vstane, ganjeno.) Tôpi se v naročji te nezveste žene! Ah, jaz tega ne prebôdem! (Omedluje, ter omahuje vun.)

Marta. Gospodična, gospodična! Bodite vendar pametna! (Odide naglo za njo.)

PETNAJSTI PRIZOR.

Vladimir. Jakob (sè šopkom v roki).

Vladimir (hoče Julijo zadržati). Julija! Ne odidi tako! (Se vrne.) O kaka zmotnjava! (Hodi naglo po salonu.) Kaj je početi!? Jaz moram k njej. Moram jo pomiriti — jaz jej vse razložim. — Gospa Libinska mora mi dovoliti —

Jakob (hodi zadaj naglo po sobi). To je bila bitka! (Drži se za glavo.) Moja glava mi počí. (Gleda zmešano na šopek.) In ta šopek? — Hočem li s tem šopkom iti h gospej Libinski, ali nečem iti?

Vladimir (se naglo vstavi). Kdo je tu?

Jakob. Jaz, milostivi gospod, pa samo telesno, dušo svojo sem že izpustil, jaz več ne živim, dvakrat zaporedoma sem mrtev!

Vladimir. Prinesi mi klobuk!

Jakob. Da, milostivi gospod, tekoj! (Na stran, se obrne proti Vladimiru; bojazljivo.) Samo da bi tega ne zmešal! (Odide na levo.)

ŠESTNAJSTI PRIZOR.

Vladimir (sam, razjarjen).

Prokleti nastop to! O, ta Vidimov je moj hudi duh. On je vso to nesrečo name nakopal! — Ko bi ga le ne bil ubogal!

SEDEMNAJSTI PRIZOR.

Vidimov (vstopi ves vpéhan). **Vladimir.**

Vidimov (s klobukom na glavi, kakor bi ne vedel, kje je). To je huje, nego česko vprašanje! To je najizvršenejša smola! (Se ozre, zagleda Vladimira, se odkrije, in dene klobuk na mizico pri durih.) Ah, prijatelj! Dragi prijatelj! kako sem vesel, da sem pri tebi! Kar izvan sebe sem! (Vrže se na sofo na desno.)

Vladimir (vrže se na sofo na levo). Ah, prijatelj, brate, ves sem vničen!

Vidimov (povzdigne oči k Vladimiru). To je grozna simpatija osode!

Vladimir. Ti si me spravil z Libinsko v najstrašnejo situacijo!

Vidimov. Ona si je dala reči? — Take so te ženske! O ubogi Don Carlos! Ne maraj nič za

to! — Zdaj gotovo oče v svatbo s tvojo ljubico privoli, za to sem ti porok. Ali jaz!

Vladimir. Kaj se ti je pripetilo?

Vidimov. Nič se mi nij pripetilo! To je ravno za znoreti! Ona je proč!

Vladimir. Da, Julija je ravno kar v obupnosti odšla!

Vidimov. Julija? Ne, poglavje III. je proč! Julija, če se ne motim, Julija je bila I. poglavje.

Vladimir. Kaj to praviš?

Vidimov. Prijatelj, prosim te, poslušaj! Jaz jo tu vidim z okna — tečem doli, in preden pridem na ulico, sede že na voz. — Jaz zopet nič drugega ne vidim, nego nožico — ali ta pot je bila desna. — Ah, ta nožica! — Ona sede na voz in je proč! Tekel sem za njo, klical kočijaža, kočijaž je vozil kakor prusk rudeč huzar! Voza nij bilo nikjer. — Kdo more zato, da nijsem anglešk tekún. Jaz je nijsem dohitel. — Še en takov dir v stavo s tem odpeljajočim se III. poglavjem, pa izpustim dušo. Jaz vem, jaz to čutim, da tega III. poglavja svojega življenja ne prebérem.

Vladimir (nepotrpežljivo). Kako se je tvoje I. poglavje imenovalo?

Vidimov. Za Boga te prosim, ne izprašuj me, jaz že ne vem tega, odkar sem odprl III. poglavje; ko bi me tudi odrl, jaz se ne spomnim!

Vladimir. Tedaj ne misliš več na njo?

Vidimov. Ne, prijatelj! ne! Prisezam ti na to!

Vladimir (na stran). Zdaj mi je ložje!

Vidimov. Vedno vidim pred seboj to njeno nožico! Hup, hup, hup! Pa je že bila na vozu!

Vladimir. In prve ne ljubiš več?

Vidimov. I da, jaz vse posebej ljubim! To veš, ker so knjige tako krasne, bi človek vedno v njih tičal, vedno jih čital! In prijatelj, veruj mi, ko bi drugo našel, precej bi si jo vzel, samo da bi ne moral misliti na III. in IV.!

Vladimir (vstane). Ti si strašen človek! Vroče mi postaja! Ko bi vsaj tretjo našel, ti bi za voljo nje pozabil prvo in drugo!

Vidimov. Eno nado še imam! Pomisli, prijatelj, v tem beganju, v tem duševnem gibanju, v tem potu sem dobil krasno misel. Padlo mi je na um, da bi pogledal številko voza, v ktereга je stopila. Imel je številko — Grom! — Kako številko je imel? Ah! Saj sem si to v listnico zaznamoval kakor Hamlet, da bi na to ne pozabil. (Seže po listnico.) Za vruga! Kje je moja knjižica s tem vozom? (Naglo vstane, preiskuje vse žepe, ter se po salonu ozira.) Kriste gospod! Pozabil sem jo v restavraciji, kjer sem danes že v tretjič kosil. — Talo, ta konjska gonba za ljubeznijo — to je grozno prizadevalo mojemu želodcu! — Brž! Moram v restavracijo, sicer mi kdo tega fiakerja ukrade! Hočem vprašati voznika, kam je to damo popeljal. Z Bogom, prijatelj! z Bogom!

Vladimir (nepotrpežljiv in razjarjen). Počakaj

me, pojdem s teboj. (Išče klobuk.) Kje je moj klobuk? (Na stran.) Moram od Libinske k Juliji — na sumu ga imam. — Jakob! Jakob!

OSEMNAJSTI PRIZOR.

Jakob (prihiti skozi duri na levo). **Poprejšnja.**

Jakob (podaja mu šopek). Kaj še zahtevate milostivi gospod?

Vladimir. Svoj klobuk!

Jakob. Ah, klobuk. (Odhiti v sobo na levo, ter se prec s klobukom pa brez šopka vrne.) Tu je!

Vladimir. Za vse vrage daj! (Iztrga mu klobuk.)

Vidimov (nepotrpežljivo). No, pojdi prijatelj, pojdi! Jaz sem kakor na trnji! Pol življenja za portefeuille, pa brez ministra! (Vladimir in Vidimov odideta.)

DEVETNAJSTI PRIZOR.

Jakob (sam; steče v sobo na levo, ter se tekoj sé šopkom zopet vrne).

Jakob. Pustil sem ta šopek nalašč tam, da bi se s tem klobukom ne žmešal. (Sede na sofo na

levo, in drži šopek pred seboj.) Pa mi naj nekdo poreče, kaj sem danes vse videl! Jaz tega ne vem! V glavi imam paromlin, v roki že pol ure držim svatbeni šopek, pa ga ne morem oddati! To bode lep zakon, taki nastopi! (Ura je slišati v stranski sobi.) To je že četrta na tri! Ob pol petih je svatba. Če le nijsem tega zmešal!

Kolinski (za sceno). Jakob, Jakob!

Jakob (poskoči kakor strela). Večni Bog! Jakob, Jakob! Jaz se ne oddahnem! Zopet gre stari gospod, in po glasu se mi zdi, kakor da bi šli štirje! Gotovo se mu je nekaj prigodilo! (Kriči.) Tu sem! tu sem!

DVAJSETI PRIZOR.

Kolinski. Jakob.

Kolinski (vstopi zelo naglo, odvrže klobuk, hodi zelo razjarjen po sobi). Nij je doma — več kot četrte ure sem tam čakal — ona nij prišla — šla je neki v mesto. — (Se zamisli.) Ko bi vedel, da je imel ta Vidimov zaljubljene spletke z mojo nevesto — ne vem kaj bi storil! — Vedno me nasleduje ta njegova prokleta pripovedka! Le mirno misel! Sem tako razjarjen — tako nemiren. — Vse v meni igra — pa mi je popolnem drugače kakor davi!

O davi sem bil tako lehak — tako vesel — zdaj se ves tresem. — Jakob! Za vse vrage, kje tiči ta fant? — Jaz še nisem dozdam ničesar sklenil, ne vem, kaj bi storil. — Jakob! — Pošljem tje Jakoba, da bi se prepričal. — Jakob!

Jakob (stoji pred njim). Saj že čakam, kaj ste račili zahtevati.

Kolinski (zre vanj; zlostno). Kaj hočeš?

Jakob (prestrašen). Saj ste me klicali!

Kolinski (seže si na čelo). Aha, resnično! resnično! Jaz ne vem, misli mi letajo sem ter tje — (Jakobu.) Ti pojdeš —

Jakob. Da, milostivi gospod! Pa je že pozno! Ravno kar je odbilo četrť na tri!

Kolinski. Četrť na tri? To nij mogoče! — Čas strašno hiti. — Tedaj v diru, Jakob! — (Gleda nanj.) Kaj imaš tu v roki?

Jakob. Prosim, šopek za milostivo gospo Libinsko!

Kolinski. Saj bi ji ga moral že zdavnaj oddati!

Jakob. Pa ji ga nisem mogel oddati!

Kolinski (nepotrpežljivo). In zakaj?

Jakob. Ker — ker — (Na stran.) Zakaj ga ji nisem mogel prav za prav oddati?

Kolinski (razsrjen, prime ga za kolar). Boš li govoril? O jaz vem, nekaj se je zgodilo?

Jakob (prepaden). On mi zlomi vrat! — Da, milostivi gospod, nekaj se je zgodilo, pa zgodilo se je strašno!

Kolinski (spusti Jakoba). Govori!

Jakob. Prišel sem tje, pa milostive gospe nij bilo doma.

Kolinski. Kje je bila?

Jakob. Tega ne vem! Ko sem bil obletal vse komisije, in pazil, da bi se ne zmešal, prišel sem domu, in tu sem videl v tem-le salonu —

Kolinski (z rastočo razjarjenostjo). Kaj si videl?

Jakob. Jaz že ne vem kaj, tako me je to zadelo, tako me je to zmotilo! Gospa Libinska je sedela na sofi in —

Kolinski. Gospa Libinska? In kaj dalje?

Jakob. Ona dva sta se poljubovala!

Kolinski (vsklikne). Ona dva sta se poljubovala?

Jakob. Da, milostivi gospod, on je sedel poleg nje in ji je goreče roko ljubil, ter govoril o poljubovanju.

Kolinski. To je nezaslišano! To je skrajna nesramnost! Ona mu je eno uro pred najino poroko dala rendezvous pri meni, v mojem stanovanju, v tem-le salonu!

Jakob. Da, to je vse res, gospod svètnik in gospodična Podmanska je skoraj omedlela!

Kolinski. Je li bila nazoča?

Jakob. Se ve da je bila. Imel sem ji nekaj sporočiti od mladega gospoda; da bi se ne zmešal, pripeljal sem jo raje k nam, in prišel sem k najboljemu.

Kolinski. In da je skoraj omedlela? In zakaj omedlela?

Jakob. Ker ga ljubi! —

Kolinski. Ona ga ljubi! To je proklet Don Juan! Jaz ga ustrelim, jaz ga usmrtilim! (Čez malo časa.) Tako naj si jo vzame, bode vsaj mir ž njim! Pa vdovo mi naj pusti!

Jakob. Mladi gospod je bil ves uničen!

Kolinski. On je bil tudi nazoč?

Jakob. Se ve da je bil, zastonj je gospodični prigovaljal in jo tolažil.

Kolinski. On ji je še prigovaljal in jo tolažil, ktero sam tako ljubi? Dobri fant! Da, on ne zatajuje svojega očeta. In kaj gospa Libinska?

Jakob. Gospa Libinska? Podajal sem ji šopek, ona ga nij vzela, ter je odšla.

Kolinski. Ona tedaj nij vzela od mene šopka? In kaj on?

Jakob. On je tudi odšel, brez dvombe da je šel za njo!

Kolinski (vzklikne). On je šel za njo? Tega ne izdržim! On je nemara pri njej, morda —

Jakob. Moral sem mu dati klobuk!

Kolinski. Ti si mu dal še klobuk? Jaz te spodim iz hiše, jaz ti odpovem službo!

Jakob. Ali kaj bi pa moral prav za prav storiti?

Kolinski. Idi mi izpred oči, ti me ostrupuješ z vsako besedo, idi, idi! (Pade utrujen na sofo in si otira pot.)

Jakob (prestrašen). Že grem! (Na stran, pokazuje na glavo.) Tu že začčenja preskakavati! (Gre k durim zadaj, v tem trenutku se duri odpró, Julija vstopi.) Križani Bog! Gospodična!

EDENINDVAJSETI PRIZOR.

Julija. Jakob. Kolinski.

Julija (Jakobu). Je li gospod svètnik doma?
 Jakob (pokazuje na Kolinskega). Je, milostiva gospodična! (Na stran, pokazuje na čelo.) Pa je malo — ta svatba ga je popolnem zmešala. — (Zase.) Pojdem iskat gospo Libinsko! (Odide skozi duri zadaj.)

DVAINDVAJSETI PRIZOR.

Kolinski. Julija.

Julija (se boječa približa). Gospod svètnik!
 Kolinski (se obrne in naglo vstane). Kdo je to? (Spozna Julijo, v zadregi.) Kaj je vas k meni pripejalo?

Julija. Gospod svètnik, odpustite mi, pa prišla sem v zelo važnej zadevi!

Kolinski. Zamorem si misliti! Moram priznati, da se vašemu obisku zelo čudim.

Julija. Prišla sem, gospod svètnik, da bi vam dokazala, kako visoko cenim čast vaše hiše —

Kolinski (začenja biti nemiren). Prosim vas, gospodična, ne dvomim —

Julija. O rada verujem, gospod svètnik, tega se niste nikdar nadejali. Vi veste —?

Kolinski. Da. Slišal sem, da se je za vas zanimal —

Julija (osupnena). Zanimal? Prevaril me je! In za to sem k vam prišla, gospod svètnik.

Kolinski. Prosim vas, k meni? Račite se vsesti, nemara ste vtrojena! (Sede na sofo na desno.)

Julija (sede na sofo na levo). Da, k vam, gospod svètnik, pa prej mi dajte besedo, da me ne izdaste, da sem bila pri vas. Tu gre, kakor sem rekla za čast vaše hiše!

Kolinski. Za čast moje hiše? No, se ve da!

Julija (osupnena). Vi veste tedaj vse?

Kolinski. Povedal mi je ravno sluga, da je za njo odšel!

Julija. O to je grozen človek! Kako sem se v njem prevarila! Ah, gospod svètnik, bilo je to dobro vaše čutje, da ste se temu vedno upirali —

Kolinski (začuden). Jaz upiral? Saj nisem o tem prav nič vedel!

Julija. Nijste vedeli? On se mi je tedaj le hlinil, da vi nikdar v to ne privolite? To je

preveč! (Plaka.) In potem je na tako sramoten način goljufal mene in svojega očeta!

Kolinski. Svojega očeta? Kaj to pravite?

Julija. Ah, da, svojega očeta! Vas!

Kolinski. Mene, mene, mene? To ne more biti!

Julija. Pa je vendar tako! Sama sem videla, kako sta se z Vladimirom božala! On jo je poljuboval? (Zakrije si z ruto obraz.)

Kolinski (poskoči) Kaj to pravite? Vladimir jo je poljuboval?

Julija. Da, Vladimir, vaš sin!

Kolinski (skoraj izvan sebe). Moj sin? Moj sin se je božal z Libinsko in jo je poljuboval? — Nebesa! to je poslednja pušica! (Pade na sofo.)

Julija. Videla sem vašo nesrečo, pa sem se vendar za ta korak odločila. Hotela sem obvarovati vašo čast —

Kolinski. Mojo čast — se ve da — ali —

Libinska (zunaj). Je li gospod svètnik doma?

Kolinski (poskoči prestrašen). Gospa Libinska! Ah! Še ta! — Gospodična — vi morate proč! Ona vas tu ne sme videti — rotim vas! — Ona ne sme vedeti, da ste mi to povedala. — Ona je strašna ženska! Raztrgala bi vas!

Julija (vstane, razjarjena). Prav imate! Ona ne sme zvedeti, da sem bila pri vas.

Kolinski. Kje bi le ven mogli? (Pokazuje na levo.) Tukaj! Ne, ne! To je soba mojega sina!

(Pokazuje na desno.) Sem, sem! — To tudi ne gre! To je moja spalnica! — Ah! Tu, tu! to mi je gorko! — Morate vendar le sem! Pojdete skozi dve sobi, pa ste na vrtu, od tam morete na ulico. Tedaj naglo pojdite, pojdite! To je poslednji dan mojega življenja, jaz tega ne prebódem! In čez eno uro bode svatba! Glava mi gori! glava mi gori! (Odide naglo na desno z Julijo.)

TRIINDVAJSETI PRIZOR.

Libinska. Jakob (sè šopkom).

Libinska (vstopi razjarjena). Tako? Kaj mi praviš? (Se ozre.) Saj ga nij tu!

Jakob (v zadregi). Da! (Na stran.) Naposled sem neumno ravnal, in sem to zmešal! (Na glas.) Jaz ne vem, kaj se tu milostivemu gospodu godi — on je po polnem drugačen.

Libinska. Prav za prav, kar je tukaj óna dama, je li res? Si jo li videl?

Jakob (kakor prej). No, se ve da, se ve da! Z lastnimi očmi sem jo videl! — Ona dva sta morala oditi —

Libinska (živahno hodi po salonu). To je nezaslišano! Danes, na dan svatbe! In kako je to znal zatajiti! Še dozdevalo se mi nij, in takšna

stvar mi tako brž ne uide! — Oh! ti stareji možki! — (Obrne se k Jakobu.) Je že dobro, Jakob! Idi!

Jakob (na stran). To se oblaki zbirajo! Bode gromovo gospodarstvo! (Na glas.) Kaj mi je storiti s tem svatbenim šopkom?

Libinska. Prinesi ga mi domu! Jaz pridem tekoj.

Jakob (odhajaje, gleda zmešano na Libinsko). Ta se pripravljaja na strašansko strel! Nekdo to z življenjem plača! (Odide.)

ŠTIRIINDVAJSETI PRIZOR.

Kolinski (vstopi z desne strani). **Libinska.**

Kolinski (na stran). Skoraj sem mrtev! Jaz je še pogledati ne morem!

Libinska (na stran). Ah! Tam jo je tedaj skril! — On je v zadregi! Jakob je imel prav! (Na glas.) Aj, gospod ženin, kako se imate? Vi ste tako miren? Tako pokojen? O tako važnej uri?

Kolinski (se skuša vzmožiti). Jaz miren? Jaz pokojen? Se ve da! Ko ima človek važen korak pred seboj. (Na stran.) Zdaj ji porečem, da ne bode iz svatbe nič!

Libinska (se obrne k durim na desnej strani, kamor je Julija odšla). Se ve da! Zelo važen korak!

Kolinski (se Libinskej na pot postavi). Prosim vas, račite se vستي — nijste li utrujena?

Libinska. Utrujena? Jaz? Nikakor ne! Pa vi me sprejmete s takim glasom! — Jn čez eno uro bode svatba —

Kolinski (vzdihne). Čez eno uro — pravite? (Na stran.) Jaz se zadušim! (Gleda na uro.) Že tri četrtna tri!

Libinska. Pa recite mi, kaj vam je? Jaz vas ne poznam? — Vi ste tako hladen. — Se vam je li v tej sobi kaj pripetilo? (Ide na desno k durim.)

Kolinski (skoči ji nasproti). Ne, nič se mi nij pripetilo. (Na stran.) Ne pripušča me k besedi!

Libinska (na stran). Gotovo, ona je v njegovej sobi! (Na glas.) Jaz hočem tje pogledati!

Kolinski. Kako? Vi hočete tje? In zakaj?

Libinska. Sumničim vas —

Kolinski (se hlini mirnega). Sumničite me! — Aj, vi ste tako zaupna, da me — da bi me to skoraj osupnilo! Pa za to vse — (Na stran.) Zdaj spustim! (Na glas.) Za to vse nijmate vzroka! — Odgovorite mi le na vprašanje —

Libinska. Kaj to pomenja?

Kolinski. Kje ste bila pred pol ure?

Libinska. Tu, v tém salonu!

Kolinski (osupnen). Tu? (Na stran.) Ona priznava brez vseh okolščin? (Na glas.) In on vam je roko poljuboval?

Libinska. No, se ve da! Vi to veste?

Kolinski (razjarjen, na stran). Kako to pové? (Na glas.) Vse vem! vse! In zdaj, zdaj je vsega konec! (Na stran.) Tako sem to naglo dognal! (Oтира si pot.)

Libinska. Ali pomislite! — To je po mestu znano — Vladimir ima toliko prijateljev — ljudje bi o tem govorili —

Kolinski. Tako? Mislite? Kaj ne bode že brez tega dosti govorice o tem? Ponehajte, dragocena gospa! Jaz sem na vse pripravljen; meni je vse eno, naj ljudje govore, kar hočejo! Kratko malo: svatba je pri kraji!

Libinska (osupnena). Kaj pravite?

Kolinski. Da iz najine poroke ne bode nič! (Na stran.) Zdaj sem jaz gospod situacije!

Libinska. Iz najine poroke? Prej mi morate vzrok povedati! Mislite, da jaz tako lahko odstopim? To se motite, gospod!

Kolinski (osupnen). Kako?

Libinska. Tega jaz nikdar ne pripustim, da bi se kdo med naju stavil — da bi me vi osramotili!

Kolinski (razjarjen). In kaj vi? Mu nijste dajala nade? Mojemu lastnemu sinu?

Libinska. Da, jaz tega ne tajim! Če vam pa to nij po volji —

Kolinski (razjarjen). No, to bi še manjkalo, da bi mi to bilo po volji!

Libinska. Tedaj opustim to! Nečem, da bi bil vzrok najine ločitve!

Kolinski (na stran). Jaz bi iz kože skočil! (Na glas.) Tako? Tedaj se ga odrekate? Kako ste milostiva. — Pa za to vendar ne bode iz najine poroke nič!

Libinska (na stran). Zdaj imam gotovost! Ta stari grešnik se je dal pregovoriti. (Na glas.) Dobro, gospod Kolinski! Vem, kaj to pomeni! Kdo je v tej sobi? (Ide k durim na desno.)

Kolinski (vstopi se ji nasproti). Gospa Libinska! Ne korak dalje! (Na stran.) Ko bi le vedel, ali je že odšla?

Libinska. Tako? Zdaj vem, zakaj me hočete na dan poroke same v posmeh spraviti celemu mestu! To nedolžno znanje svojega sina ste le —

Kolinski (prepaden). To nedolžno znanje! —

Libinska. Da, to znanje le hlinite, da bi mi prikriili druge spletke. — S tem se ne dam odstraniti. — Na robe, vi mi morate reči, da tu v tej sobi —

Kolinski (z rastočo razjarjenostjo). Prosim vas, pomirite se. (Na stran.) To je divja tigra. — To je Medeja! —

Libinska. Ne dam se odpraviti, hočem vedeti, kdo vas je tako omamil, da se hočete predrzniti —

Kolinski. Ali prosim vas —

Libinska (ide k durim). V tej sobi je ženska!

Kolinski (se zgrudi na sofo). Ženska! — Zdaj me je konec!

Libinska (pristopi k njemu). Jaz jo hočem videti! — Jaz hočem poznati lepo damo, ki se na dan najine poroke ukrade v vaše sobe! Hočem jo videti — in to precej — sicer povem mestu historijco —

Kolinski (skoči; na stran). Tega sem se bal! (Na glas.) Prosim vas, umirite se! Hočem vam vse povedati! (Na stran.) Ne mara je Podmanska že šla!

Libinska. Ne izgovarjajte se! Ta dama — (Ide k durim.)

Kolinski. Poslušajte! — Moj sin —

Libinska. Nečem o njem nič vedeti. Ta dama —

Kolinski (odločno). Vi se motite, nobene dame nij tu bilo. — (Med tem se duri odpro, in za trenotek se prikaže Julija.)

Julija. Gospod Kolinski, duri so povsod zaprte. (Zagleda gospo Libinsko, vzklikne.) Ah! (Zgine in zapre duri za seboj.)

Kolinski (vmikuje se, vsklikne). Skočite skozi okno!

Libinska (vrže se h Kolinskemu). Da nij bilo tu nobene dame? Ali je bila to tam v durih vaša senca? Je bil to vaš sladki glasek, ki je klical, da so povsod duri zaprte? Aj, gospod Kolinski, v drugič ne pozabite na drugi ključ!

Kolinski (vničen). Usmiljenje, gospa Libinska,

usmiljenje! Hočem jo k vam pripeljati, hočem vam vse povedati — prosim vas. — Naša svatba se bode vršila — pa prosim vas, molčite! (Odide na desno.)

PETINDVAJSETI PRIZOR.

Libinska (sama — hodi urno po salonu).

Vse žile igrajo v meni! Tega nijsem pričakovala! Toda doseči moram svoj cilj. — Na posmeh nečem biti celemu mestu. —

ŠESTINDVAJSETI PRIZOR.

Vidimov (naglo vstopi). **Libinska.**

Vidimov (vstopi, se odkrije, ter dá klobuk na mizico pri durih, pa ne vidi Libinske). Tako, tu sem zopet. Portefeuille sem srečno našel; pa pravega ministra iščejo še zdaj drugi! Voz ima št. 3. Rekel sem domačemu slugi, da pazi, ko pride voz št. 3. in da mi to tekoj naznani! Zdaj se menda vendarle dokopljem do tega presnetega III. poglavja. (Zagleda Libinsko.) Ah! Nijsem sam!

Libinska (se obrne k Vidimovu, zase). Le pogumno!

Vidimov (gleda Libinsko, omahne in vsklikne). Svetnice božje! To je ona! Moje II. poglavje! (Vrže se k Libinski.) Milostiva gospa! Me li ne goljufajo moji pogledi? Vi ste to, da, ne pismeno, ne ustmeno, vi ste to osobno!

Libinska (na stran). Nebesa! Vidimov! Ah! V najneugodnejšem trenutku! Z menoj je proč! (Na glas.) Gospod Vidimov, kaj vas je sem pripeljalo?

Vidimov (navdušen). Kaj me je sem pripeljalo? Vi, moja večernica, vi, moja prva zvezda v velikem medvedu, ki na sever pokazuje! O vi me poznate, vi niste name pozabila! — Pomnite li one soirée? — Ah! to je bilo božje! Ta krasni mesec. — Jaz sem imel takrat nove škornje, ki so me žulile. — O jaz sem bil pred vas pokleknil, (pade ji k nogam) kakor zdaj, prijel sem vas za nježno ročico — in veste, kaj sem vam rekel?

SEDEMINDVAJSETI PRIZOR.

Kolinski (naglo vstopi z **Julijo** z desne strani). **Libinska. Vidimov.**

Kolinski (zagledavši Libinsko in Vidimova). Nebesa!

Julija (zagledavši Libinsko in Vidimova). Ah!

Libinska (zagledavši Kolinskega in Julijo). Jaz se zadušim!

Kolinski. Zdaj je po meni! (Vjame se za pisalno mizico, da bi se vzdržal.)

Julija. To je nezaslišano!

Libinska. Ljubica lastnega sina!

Vidimov (vedno kleči in gleda sem ter tje, zagleda se v Julijo, obrne se na kolenih od Libinske k Juliji; potem vzklikne z največjim navdušenjem). Večni Bog! To je tudi ona! To je moje I. poglavje! Gosposodična — ali milostiva gospa! — Ste vi to? Da, vi, kakor sem vas nekdanj videl v sanjah! Ali ste tudi vdova kakor gospa Libinska? Spomnite se, predraga, onega večera —

Julija (gleda začudena Vidimova). Gospod Vidimov! —

OSEMINDVAJSETI PRIZOR.

Vladimir (naglo vstopi). Prejšnji.

Vladimir (černo). Libinske nij doma! (Pozdigne oči in zagleda Vidimova, ki kleči med Libinsko in Julijo.) Ah! Vidimov! Kaj to pomeni?

Vidimov (obrne se na kolenih). Prijatelj brate! Ne čudi se; to je ona, in to je tudi ona! (Pokazuje na Libinsko in na Julijo.) Knjiga mojega življenja se mi odpira! Poglavje I. in II. sem že našel! Manjka mi še III. poglavje. (Vstane.)

Kolinski (jeclja in se zgrudi na sofo). To je plavogradec! To preseza moči navadnega smrtnika!

Vladimir (Libinski in Juliji). Tedaj je to vendarle res?

Vidimov. Vse je res, prijatelj, ako ravno se meni samemu zdi kakor sanje!

Libinska (Vidimovu). Gospod, od tega časa, kar sem vas zadnjič videla, spremenilo se je vse. Moje srce pripada drugemu!

Julija (Vidimovu). Gospod, vaše nekdanje šale vas ne pooblaščujejo, delati ponudbe —

Vidimov. Kako, mile dame, vi mi odpravate ljubezen? Jaz se maščujem! (S komičnim patosom.) Jaz se maščujem!

Vladimir (z izrazom radovednosti). Ti ga tedaj nijsi ljubila, Julija? Daj si reči, da sem gospo Libinsko samo prosil, da bi bila najina besednica pri mojem očetu!

Julija (Vladimiru). Vladimir! Kako sem ti krivico delala! (Poda mu roko, katero poprime in poljubi. — Libinski.) In tu gospé Libinski, katero sem zoper tvojega očeta podkurila! Odpustite mi, saj imavi enako osodo! (Pokazuje na Vidimova.)

Libinska. Vi tedaj ste vzročila to neblago zameno? (Kolinskemu.) Gospod Kolinski, kaj pravite k temu?

Kolinski (ki je bil z rastočim začudenjem poslušal). Kaj k temu pravim? Nu! Prav nič! Meni šumi v glavi kakor listopadova nevihta! Jaz sem revna

žrtva vseobčne zmotnjave! Sin, ako se moreš opravičiti pri gospodični Podmanski, pa jo imej! Ženi se, ženi, dokler moreš ženskam verovati!

Vladimir in Julija. Mi dva sva se pobotala!

Kolinski. Tedaj imejta svatbo mesto mene — jaz se ne bom ženil!

Libinska.) Gospod Kolinski! To ne more biti!
Vidimov.) Oče, kaj to pomenja?

Kolinski. To razjasni gospod Vidimov!

Vidimov (sè smehom). Za vsa poglavja mojega življenja! To se mi je lepo posrečilo! Vladimir, prijatelj, brat! Nijsem li svatbe z nogama na kvišku obrnil? To je vse zavoljo tebe! Mesto očeta se bode sin ženil! (Libinski.) Kaj pravite k temu milostiva gospa?

Libinska (na stran). To je preveč! Maščujem se nad tem starim slabotnikom še v zadnjem trenutku. (Na glas Vidimovu z namišljeno koketnostjo.) Hočete li pomiriti se z menoj, kakor se je vaš prijatelj sè svojo nevesto?

Kolinski (lomi roke). O ženske, ženske!

Vidimov (prepaden). Milostiva gospa, vi bi mogli pozabiti? O kako me osreč — (Hoče jej roko podati.)

DEVETINDVAJSETI PRIZOR.

Jakob (prileti ves spehan sè šopkom v roki). **Prejšnji.**

Jakob (seže Vidimovu v besedo, klicaje). Milostivi gospod, ga že imam, ga že imam! Voz št. 3. je prišel, in čaka na vas.

Vidimov (poskoči radosti, ter se brž obrne). Voz št. 3.? Urá! Danes imam ogromno srečo! — (Libinski.) Milostiva gospa, za Boga vas prosim, odpustite! — Pa knjiga mojega življenja se približuje koncu! (Jakobu.) Jakob, daj sem šopek!

Jakob. Ta je gospe Libinske!

Vidimov. Švatbeni šopek pripada mojemu I. poglavju. Brž! Jakob, daj šopek na svoje pravo mesto!

Libinska (v največji zadregi). To jo nezaslišano! Jutri zapustim mesto! (Odide zadaj.)

Kolinski (razjarjen). Gospod Vidimov, vzemite seboj II. poglavje!

Vidimov. Zelo mi je žal. Poglavje II. moram preskočiti! In zdaj za III. poglavjem mojega življenja! Z Bogom! (Hiti nazaj, prime klobuk in brž odide.)

Kolinski, Vladimir, Julija (vsak s posebnim izrazom). Za III. poglavjem? Ko bi ga le brž našel!

Jakob (seozira po Libinski, ukrade se k Juliji in ji šopek podaja). Gospodični I. poglavju! Da bi se ne zmešal!

(Zagrinjalo naglo pade.)